

Załącznik 2.1.

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Krzysztof Kania

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:

- tytuł zawodowy magistra na kierunku historia, Wydział Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w zakresie specjalność ogólnohistoryczna, 14 czerwca 2000 r., tytuł pracy: *Stosunki polsko-brytyjskie w okresie dwudziestolecia międzywojennego ze szczególnym uwzględnieniem problemów gospodarczych*,
- stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii nadany uchwałą Rady Wydziału Nauk Historycznych UMK w Toruniu, 16 listopada 2004 r., tytuł rozprawy: *Życie polityczne Wielkiej Brytanii w opinii polskiej służby dyplomatycznej okresu dwudziestolecia międzywojennego*.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych:

Od 1 października 2005 – do chwili obecnej – adiunkt w Zakładzie Historii Polski i Powszechnej 1918-1944/45 Instytutu Historii i Archiwistyki UMK w Toruniu.

4. Wskazanie osiągnięcia naukowego wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

a) Edward Bernard Raczyński (1891-1993) dyplomata i polityk

b) (autor/autorzy tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa)

Krzysztof Kania, Edward Bernard Raczyński 1891-1993 dyplomata i polityk, Warszawa 2014, ss. 407 + 63 ilustracje, Wydawnictwo Neriton.

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Wskazana jako główne osiągnięcie naukowe publikacja będąca podstawą wszczęcia postępowania habilitacyjnego została wydana przez Wydawnictwo Neriton w Warszawie w 2014 roku.

Biografia Edwarda Bernarda Raczyńskiego nie była wcześniej przedmiotem rozprawy naukowej opartej na rozległej kwerendzie archiwalnej, a był on przecież jednym

z najwybitniejszych dyplomatów i polityków XX w., czynnie zaangażowanym w sprawy dotyczące Polski – jej suwerenności oraz integralności. Do tej pory powstało rzetelne, ale krótkie i sygnalizujące tylko niektóre sprawy, opracowanie Henryka Batowskiego, Waldemara Michowicza i Adama Zamoyskiego¹. Ponadto zachował się dziennik, który – po skonfrontowaniu i zweryfikowaniu zawartych w nim informacji z materiałem archiwalnym i dokumentami dyplomatycznymi – stanowi niezwykle cenne źródło działalności polityka w latach 1939–1945 (zapiski z lat 1934–1939 są niestety nieliczne)². Pozostałe prace Raczyńskiego czy przeprowadzone z nim rozmowy mają mniejsze znaczenie, niemniej jednak były one przydatne podczas weryfikacji wiadomości dotyczących jego najbliższej rodziny oraz lat 1891–1945³. Oprócz tego istnieją publikacje Raczyńskiego na temat polskiej polityki zagranicznej i stosunków polsko-angielskich⁴.

Dokumenty odnoszące się do Edwarda Raczyńskiego znajdują się w archiwach polskich i zagranicznych. Najważniejszą z punktu widzenia badań instytucją, posiadającą spuściznę oraz dokumenty dotyczące działalności dyplomatycznej i politycznej tego dyplomaty, jest Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie. Wykorzystałem przede wszystkim kolekcję Edwarda Raczyńskiego, składającą się z ponad 430 teczek zawierających dokumenty z okresu emigracyjnego, ponadto inne zespoły oraz kolekcje prywatne, które pozwoliły odtworzyć aktywność Raczyńskiego z lat 1919–1945. Z kolei w Archiwum Akt Nowych w Warszawie odnalazłem materiały dotyczące aktywności mojego bohatera w okresie trwania II Rzeczypospolitej. Dokumenty przechowywane w Archiwum Narodowym w Krakowie (korzystałem z arkuszy ocen znajdujących się w Archiwum II Liceum Ogólnokształcącego im. Króla Jana III Sobieskiego), Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Archiwum Uniwersytetu w Lipsku i Archiwum Uniwersytetu Londyńskiego pomocne były do odtworzenia lat młodości, okresu nauki w gimnazjum oraz studiów. Wiele cennych informacji udało się również pozyskać, przeprowadzając badania w The National Archives w Londynie. Służyły one głównie konfrontacji ze zgromadzonym wcześniej materiałem, ale także ustaleniu niektórych mniej znanych faktów oraz ukazaniu pewnych zagadnień z punktu widzenia strony brytyjskiej zarówno przed, w trakcie, jak i po II wojnie światowej. Niemniej istotna okazała się korespondencja prywatna Raczyńskiego, w większej części zdeponowana w Instytucie Polskim i Muzeum

¹ H. Batowski, W. Michowicz, A. Zamoyski, *Działalność dyplomatyczna i polityczna Edwarda Raczyńskiego. W stulecie urodzin*, Łódź 1994.

² E. Raczyński, *W sojusznicy Londynie. Dziennik Ambasadora Edwarda Raczyńskiego 1939–1945*, Londyn 1960 (kolejne wydania w 1974 i 1997).

³ *Idem*, *Czas wielkich zmian. Rozmowy przeprowadzone przez Krzysztofa Muszkowskiego*, Paryż 1990; *idem*, *Od Narcyza Kulikowskiego do Winstona Churchilla*, Londyn 1993; *idem*, *Rogalin i jego mieszkańcy*, Poznań 1991; E. Raczyński, T. Żenczykowski, *Od Genewy do Jałty. Rozmowy radiowe*, Kielce 1989.

⁴ M.in. E. Raczyński, *Polska polityka zagraniczna w czasie drugiej wojny światowej* (maszynopis na prawach rękopisu), Londyn 1953; *idem*, *The British-Polish Alliance its origin and meaning*, London 1948.

im. gen. Sikorskiego, ale także w Bibliotece Polskiej w Paryżu, Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Wrocławiu czy Fundacji im. Raczyńskich w Rogalinie przy Muzeum Narodowym w Poznaniu. Ponadto dużo cennych informacji udało się ustalić dzięki nagraniom przechowywanym w Narodowym Archiwum Cyfrowym w Warszawie. Od pewnego czasu są one dostępne on-line na stronach Polskiego Radia. Kwerendy przeprowadziłem również w: Centralnym Archiwum Wojskowym w Warszawie-Rembertowie, Instytucie Pamięci Narodowej w Warszawie (Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Bydgoszczy), Archiwum Emigracji w Toruniu, Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Warszawie, Archiwum Państwowym w Gdańsku, Haus-, Hof- und Staatsarchiv Wien, Instytutach Józefa Piłsudskiego w Londynie i Nowym Jorku, Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, Российский Государственный Военный Архив в Москве, Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. Z wielu bibliotek wymienię tylko te najważniejsze: Bibliotekę Jagiellońską, Bibliotekę Narodową w Warszawie, Bibliotekę Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych w Warszawie, Bibliotekę Sejmową w Warszawie, Bibliotekę Uniwersytecką w Toruniu, Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie, Bibliotekę Uniwersytetu Łódzkiego, The British Library czy University College London Library.

Praca ma układ chronologiczno-problemowy i została podzielona na cztery części. Cezury chronologiczne rozważań wiążą się z okresem życia bohatera niniejszej książki. Wyjątek stanowi rozdział I, w którym krótko zaprezentowałem losy jego rodu.

W rozdziale I przedstawiłem najbliższą rodzinę Edwarda Bernarda Raczyńskiego, ze szczególnym uwzględnieniem życiorysu ojca Edwarda – Aleksandra Raczyńskiego i matki – Roży Raczyńskiej *primo voto* Władysławowej Krasieńskiej z domu Potockiej. Następnie omówiłem okres nauki w III Gimnazjum im. Króla Jana III Sobieskiego w Krakowie i na uniwersytetach w Lipsku, Krakowie i Londynie. W dalszej części opisałem pierwsze kroki stawiane w dyplomacji, najpierw tej austro-węgierskiej, a następnie polskiej (poselstwa w Kopenhadze i Londynie). Były one poprzedzone kursem w Szkole Podchorążych w Komorowie k. Ostrowi Mazowieckiej i etatem podoficera kancelaryjnego attachatu wojskowego w Bernie. W tym rozdziale znalazły się również informacje związane z jego pracą urzędniczo-dyplomatyczną w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w Warszawie – Wydział Wschodni i Ustrojów (Organizacji) Międzynarodowych.

Rozdział II poświęciłem działalności Raczyńskiego jako Stałego Delegata RP przy Lidze Narodów w Genewie i ambasadora przy „Dworze św. Jakuba”. Na podstawie przygotowywanych przez niego raportów próbowałem scharakteryzować ówczesną sytuację międzynarodową w Europie, politykę zagraniczną Wielkiej Brytanii oraz rozwój stosunków polsko-angielskich. Ponadto starałem się przedstawić wpływ Raczyńskiego na polską politykę

zagraniczną. Omówiłem najważniejsze działania zrealizowane przez niego w tym czasie, a zaliczam do nich: podpisanie konwencji o określeniu napastnika (1933), przygotowanie procedury związanej z wypowiedzeniem tzw. małego traktatu wersalskiego (1934) czy dojście do skutku polsko-angielskiego układu o wzajemnej pomocy (1939). Mniejszą wagę przywiązałem do sytuacji wewnętrznej w Anglii, z polskiej perspektywy już omówionej⁵. Oprócz tego skomentowałem aktywność Raczyńskiego na placówce londyńskiej, pracę organizacyjną i realizowanie polskiej polityki zagranicznej na odcinku brytyjskim.

Kolejny rozdział (III) odnosi się do okresu II wojny światowej. Ukazałem pracę Raczyńskiego w placówce londyńskiej i moment objęcia przez niego funkcji kierownika MSZ (1941–1943). Opisałem zabiegi ambasadora o wypełnienie zobowiązań podjętych przez Anglię w układzie z 25 sierpnia 1939 r., uczestnictwo w wyborze prezydenta Polski, walkę z wrogą Polsce propagandą, organizację wizyt polskiego ministra spraw zagranicznych i premiera w Anglii, zabiegi o finalizację polsko-brytyjskiej umowy wojskowej czy powstanie polskiej dywizji w Kanadzie. Przedstawiłem pracę Raczyńskiego na stanowisku kierownika MSZ, czyli rozwijanie „przyjaznych” stosunków z ZSRS oraz starania o zainteresowanie Stanów Zjednoczonych sprawą polską. Ukazałem zabiegi poświęcone rozpowszechnianiu informacji o polityce eksterminacyjnej wobec ludności polskiej i żydowskiej znajdującej się pod okupacją hitlerowską w Polsce i innych krajach europejskich. Zaprezentowałem dążenia Raczyńskiego do utworzenia otwartej dla innych państw Europy Środkowo-Wschodniej federacji polsko-czechosłowackiej, która mogłaby z powodzeniem, w przyszłości, przeciwstawić się zagrożeniu ze strony Niemiec i ZSRS. Ukazałem zmagania ambasadora o polskie granice – zarówno te na zachodzie, północy, jak i na wschodzie.

W ostatnim rozdziale (IV) przedstawiłem działalność Raczyńskiego po cofnięciu 5 lipca 1945 r. przez Stany Zjednoczone i Wielką Brytanię uznania dla prawowitego rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Opisałem objęcie przez głównego bohatera funkcji głównego polskiego przedstawiciela w Interim Treasury Committee for Polish Questions. Scharakteryzowałem prace Komitetu, który oprócz likwidacji polskich urzędów i instytucji, starał się także organizować życie emigrantom, którzy z różnych przyczyn nie mogli powrócić do zniewolonego przez komunistów kraju. W dalszej części omówiłem zaangażowanie Raczyńskiego na rzecz zbliżenia krajów Europy Środkowo-Wschodniej do struktur integrującej się wówczas Europy Zachodniej (Komisja Europy Środkowo-Wschodniej przy Ruchu Europejskim i Międzynarodówka Liberalna). Następnie ukazałem kryzys, który zapanował w życiu politycznym polskiej emigracji w Londynie, spowodowany brakiem przekazania po siedmiu latach urzędu prezydenta przez Augusta Zaleskiego, jak

⁵ K. Kania, *Wielka Brytania 1918–1939 w świetle polskich źródeł dyplomatycznych*, Toruń 2007.

również powstanie Rady Trzech – kolejalnego organu prezydenckiego – której Raczyński przez 18 lat jej istnienia (1954–1972) był nieprzerwanie członkiem. Omówiłem także okres prezydentury (1979–1986) i ostatnie lata życia – osłabiony i całkowicie już pozbawiony wzroku Raczyński sprawował ten urząd w ważnych dla Polski czasach (podpisanie porozumień sierpniowych, powstanie „Solidarności” czy wprowadzenie stanu wojennego).

Przedstawienie działalności dyplomatycznej i politycznej Edwarda Raczyńskiego nie było zadaniem łatwym. Działał on bowiem w czasach niezwykle trudnych, wręcz dramatycznych. Jego biografia obejmuje trzy odrębne epoki w najnowszych dziejach Polski. W związku z tym musiałem zmierzyć się z ogromną liczbą dokumentów wytworzonych przez samego bohatera, jak i instytucje, z którymi był związany. Efekt tego stanowi niniejsza książka, będąca pierwszą naukową biografią Edwarda Bernarda Raczyńskiego. Mam nadzieję, iż stanie się ona punktem odniesienia dla dalszych badań biograficznych, źródłem wiedzy i inspiracji dla innych badaczy oraz znajdzie odbiorców w środowisku naukowym, studenckim, a także wśród czytelników w kraju i na emigracji.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (artystycznych)

Główny nurt moich zainteresowań badawczych związany jest z historią powszechną, przede wszystkim Wielką Brytanią i historią Polski XX w. Od trzeciego roku studiów rozpocząłem kwerendę nad moją pracą magisterską, której tematem były *Stosunki polsko-brytyjskie w okresie dwudziestolecia międzywojennego ze szczególnym uwzględnieniem problemów gospodarczych*. Skrócona i poprawiona wersja tej rozprawy ukazała się drukiem pod tytułem *Stosunki handlowe polsko-angielskie w latach 1918-1939*, „Krakowskie Studia Małopolskie”, nr 10: 2006, s. 7-33. Następnie, w trakcie studiów doktoranckich, prowadziłem badania związane z Wielką Brytanią, co zaowocowało m.in. napisaniem dysertacji doktorskiej pt. *Życie polityczne Wielkiej Brytanii w opinii polskiej służby dyplomatycznej okresu dwudziestolecia międzywojennego*. Praca ta została opublikowana w formie książki pod tytułem *Wielka Brytania 1918-1939 w świetle polskich źródeł dyplomatycznych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2007, ss. 294. Celem książki było przedstawienie sytuacji wewnętrznej w Anglii w latach 1918-1939 z punktu widzenia polskiej placówki dyplomatycznej w Londynie. Informacje te udało się ustalić głównie na podstawie wiadomości pochodzących z raportów przygotowywanych przez posłów (następnie ambasadorów), radców legacyjnych, attachés wojskowych, sekretarzy I i II klasy oraz referentów i kierowników wydziałów prasowych. W pracy omówiono przede wszystkim politykę wewnętrzną i wydarzenia z nią związane (kolejne wybory powszechne

i samorządowe, towarzyszące im hasła i programy wyborcze, składy gabinetów i opinie o nich, podziały i antagonizmy międzypartyjne, doroczne konferencje głównych partii politycznych, działalność brytyjskich organizacji komunistycznych i faszystowskich). Scharakteryzowano i przedstawiono funkcjonowanie brytyjskiego ustroju politycznego: parlamentaryzm, formy rządów występujące w Imperium Brytyjskim, znaczenie i działalność głównych partii politycznych w Anglii, pozycja monarchy, Izby Gmin i Izby Lordów, działanie angielskiego systemu wyborczego.

Zebrany i usystematyzowany materiał przesyłany do MSZ i innych ministerstw, miał służyć pomocą tym instytucjom i całemu rządowi w wyrabianiu poglądów na różne aspekty funkcjonowania Wielkiej Brytanii i w podejmowaniu stosownych decyzji wchodzących w zakres polityki zagranicznej państwa polskiego. Książka przyczyniła się do lepszego zrozumienia stosunków na linii Warszawa–Londyn w latach 1918-1939; poszerzyła zakres wiadomości na temat zagadnień związanych z historią dyplomacji, szczególnie jeśli chodzi o obsadę personalną placówki londyńskiej i zakres jej obowiązków. Dzięki raportom wysyłanym przez dyplomatów akredytowanych przy rządzie Jego Królewskiej Mości udało się zrekonstruować obraz Anglii widziany z polskiej perspektywy. Odpowiedzi doczekało się pytanie dotyczące wpływu zmian gabinetowych na życie polityczne Anglii oraz Polski w okresie międzywojennym.

Innym zagadnieniem, które znalazło odzwierciedlenie w cyklu artykułów była polityka zagraniczna Wielkiej Brytanii oraz sytuacja Imperium Brytyjskiego widziana z polskiej perspektywy. Temu zagadnieniu polska dyplomacja poświęcała nie mniej miejsca niż polityce wewnętrznej Wielkiej Brytanii. Wymienić tu należy przede wszystkim:

Charakterystyka członków oraz polityka pierwszego w dziejach Anglii gabinetu Partii Pracy w opinii poselstwa polskiego w Londynie, w: Nad Bałtykiem. W kręgu polityki, gospodarki problemów narodowościowych i społecznych w XIX i XX wieku, Zbiór studiów pod red. Zbigniewa Karpusa, Jarosława Kłaczka, Mariusza Wołosa, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2005, s. 297-308.

Polityka zagraniczna narodowego rządu Stanleya Baldwina (1935-1937) w świetle raportów ambasady polskiej w Londynie, „Athenaeum Political Science”, vol. 20: 2008, s. 24-38.

Внешняя политика правительства Н. Чемберлена (по сообщениям посольства Республики Польша в Лондоне, май 1937 – март 1939 гг.), w: Мюнхенское соглашение 1938 года: история и современность, Редакторы Н. С. Лебедева, М. Волос, Институт всеобщей истории РАН, Москва 2009, s. 84-95.

Brytyjska polityka ustępstw, a wybuch Drugiej Wojny Światowej, „Historia i Polityka”, nr 4: 2010, s. 157-171.

Początek końca Imperium Brytyjskiego (perspektywa polska za lata 1929-1935), „Res Historica”, nr 34: 2012, s. 65-82.

Oprócz tego podjąłem się również napisania czterech artykułów dotyczących postrzegania Polski przez brytyjskie środki masowego przekazu oraz stosunku Wielkiej Brytanii do Rzeczypospolitej w okresie między dwiema wojnami czy istotnych dla Anglii decyzji związanych z polską polityką zagraniczną:

Polityka Józefa Piłsudskiego w świetle prasy brytyjskiej (wybrane zagadnienia z lat 1920-1935), w: *Józef Piłsudski wobec Europy i wybranych zagadnień wewnętrznych Drugiej Rzeczypospolitej (1918-1935) W 70. rocznicę śmierci*, studia pod red. Mieczysława Wojciechowskiego i Zbigniewa Karpusa, Lega Oficyna Wydawnicza Włocławskiego Towarzystwa Naukowego, Włocławek-Toruń 2007, s. 35-47.

Polska w przekazie informacyjnym w Wielkiej Brytanii (październik 1938-październik 1939), w: *Kampania polska 1939 Polityka-społeczeństwo-kultura*, t. 2, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2014 [ukáže się w II połowie 2014 roku].

Stosunek Wielkiej Brytanii do Polski – od konferencji pokojowej w Paryżu do uznania wschodnich granic Rzeczypospolitej 1919-1923, w: *Si Vis Pacem, Para Bellum. Bezpieczeństwo i polityka Polski*, red. nauk. Robert Majzner, Wydawnictwo Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej we Włocławku, Częstochowa-Włocławek 2013, s. 639-649.

Stosunek Wielkiej Brytanii do polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy z dnia 26 stycznia 1934 roku, w: *Deklaracja polsko-niemiecka o niestosowaniu przemocy z dnia 26 stycznia 1934 r. z perspektywy Polski i Europy w siedemdziesiątą rocznicę podpisania*, studia pod red. Mieczysława Wojciechowskiego, Centrum Edukacji Europejskiej, Toruń 2005, s. 94-108.

Ponadto zainteresowania obozem sanacyjnym i takimi postaciami jak: marszałek Józef Piłsudski i minister spraw zagranicznych Józef Beck zaowocowały współredakcją książki pt. *Polska bez Marszałka. Dylematy piłsudczyków po 1935 roku*. Zbiór studiów pod red. Mariusza Wołosa i Krzysztofa Kani, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, ss. 429, oraz trzema artykułami:

Przewrót majowy i dalszy rozwój wypadków w Polsce na łamach amerykańskiego tygodnika „Time”, w: *Zamach stanu Józefa Piłsudskiego i jego konsekwencje w interpretacjach polskiej myśli politycznej XX wieku*, pod red. Zbigniewa Karpusa, Grzegorza Radomskiego i Witolda Wojdyły, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2008, s. 345-352.

Polska polityka zagraniczna w latach 1934-1939 w opinii ambasadora Edwarda Raczyńskiego, w: *Polska bez Marszałka. Dylematy piłsudczyków po 1935 roku*. Zbiór studiów

pod red. Mariusza Wołosa i Krzysztofa Kani, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, s. 63-74.

„Śmierć Marszałka Piłsudskiego” - sprawozdanie o głosach prasy. Dokument źródłowy, w: *Polska bez Marszałka. Dylematy piłsudczyków po 1935 roku*, Zbiór studiów pod red. Mariusza Wołosa i Krzysztofa Kani, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, s.151-159.

Chciałbym również wspomnieć o ważnej dla mnie monografii, redakcji tomu *Polskich Dokumentów Dyplomatycznych 1932*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2011, ss. 767 +XLVIII. Zdecydowana większość spośród 316 dokumentów zamieszczonych w zbiorze to inedita. Starannie dobrane dokumenty odzwierciedlają polską politykę zagraniczną w 1932 r. i działania polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych zmierzające do jej realizacji. Do najważniejszych zagadnień w polityce międzynarodowej w 1932 r. zaliczyć należy otwarcie – 2 lutego – obrad Międzynarodowej Konferencji Rozbrojeniowej w Genewie. Przez cały rok przedstawiono w jej trakcie wiele różnych planów oraz pomysłów dotyczących powszechnego rozbrojenia (np. Plan Tardieu, propozycje Hoovera), a 11 grudnia uzgodniono także niemieckie równouprawnienie w dziedzinie zbrojeń. Równie istotnym zdarzeniem była konferencja w Lozannie, która znosiła reparacje wojenne ustanowione po zakończeniu I wojny światowej. Ważnym wydarzeniem był także trwający od września 1931 r. spór chińsko-japoński o Mandzurię i utworzenie na terenach okupowanych przez Japonię marionetkowego państwa Mandżukuo. Polska dyplomacja najwięcej uwagi poświęcała wydarzeniom mającym miejsce na gruncie genewskim. Przede wszystkim polskim koncepcjom rozbrojeniowym, reelekcji do Rady Ligi Narodów czy minimalizacji konsekwencji rozpatrywanych skarg, składanych przez mniejszości narodowe, głównie Niemców i Ukraińców zamieszkujących Polskę. W relacjach dwustronnych odnotować należy: podpisanie 25 lipca układu o nieagresji z ZSRR – jednego z najważniejszych paktów zawartych przez II Rzeczpospolitą – i wynikające z tego faktu konsekwencje dla stosunków z Rumunią i Francją, nieudane próby poprawy stosunków z Niemcami, trudne relacje z Wolnym Miastem Gdańskim, których apogeum przypada na połowę czerwca (wpłynięcie kontrtorpedowca „Wicher” do portu gdańskiego), niełatwe kontakty ze Stolicą Apostolską, poprawę stosunków z Łotwą i dobre na niwie wojskowej związki z Czechosłowacją.

Ponadto Polska dyplomacja szczególnie interesowała się sytuacją wewnętrzną w Niemczech, m.in.: wyborami prezydenckimi, zmianami na stanowisku kanclerza i wzrostem znaczenia partii nazistowskiej.

Współpraca z Polskim Instytutem Spraw Międzynarodowych w Warszawie zaowocowała również trzema recenzjami wydawniczym tej serii, a mianowicie tomami za rok 1918: listopad-grudzień, 1933 oraz 1934:

Polskie Dokumenty Dyplomatyczne 1918: listopad-grudzień, red. Sławomir Dębski, Warszawa 2008, s. 1-9.

Polskie Dokumenty Dyplomatyczne 1933, red. Wojciech Skóra, Warszawa 2011, s. 1-7.

Polskie Dokumenty Dyplomatyczne 1934, red. Sławomir Żerko, Warszawa 2013, s. 1-4.

Zainteresowania osobą Edwarda Bernarda Raczyńskiego oraz polskim rządem na emigracji przyniosły kilka artykułów, które były przyczynkiem do biografii lub stanowiły rozszerzony wątek rozważań wskazanym jako główne osiągnięcie naukowe. Były to:

Edward Raczyński – Stały Delegat RP przy Lidze Narodów w Genewie (1932-1934), „Res Historica”, nr 31: 2011, s. 165-176.

Польская эмиграция во время и после Второй мировой войны (политическая, общественная, научная и культурная жизнь), w: *Общество и Война*, Екатеринбург 2010, s. 110-119.

Edward Raczyński – prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie 1979-1986. (Przyczynek do biografii), w: *Między Drugą a Trzecią Rzeczypospolitą*, pod red. Ryszarda Sudzińskiego, Mirosława Golona, Marcina Czyżniewskiego, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2010, s. 413-423.

Działalność dyplomatyczna Edwarda Bernarda Raczyńskiego (wrzesień 1938 – wrzesień 1939), „Poznaj Raczyńskich”, z. 4, Poznań 2010, s. 29-43.

Jeśli nie Oxford, to co? - dokument źródłowy Zbigniewa J. Różyckiego do Edwarda B. Raczyńskiego, „Klio”, nr 11: 2008, s. 145-151.

Ponadto w 2014 r. pozytywne recenzje przeszły i ukażą się następujące artykuły:

Polityka zagraniczna rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie (22 sierpnia 1941 - 14 lipca 1943). *Wybrane zagadnienia*, „Niepodległość” nr LXIII: 2014.

Pod auspicjami Augusta Zaleskiego. Rola ambasadora Edwarda Raczyńskiego na placówce londyńskiej (30 IX 1939 – 25 VII 1941), w: *Polska w dyplomacji europejskiej w XX - XXI wieku*, Toruń 2014.

Edward Raczyński w służbie Drugiej Rzeczypospolitej. Zarys problematyki, w: *Między Rosją a Niemcami. Dyplomacja środkowoeuropejska w XX wieku*, Toruń 2014.

Obecnie jestem w trakcie przygotowywania artykułu poświęconego korespondencji Edwarda Raczyńskiego z Janem Nowakiem-Jeziorańskim w latach 1968-1972, który zostanie opublikowany w książce z okazji 70. urodzin prof. Ryszarda Sudzińskiego (Toruń 2015). W dalszej perspektywie zamierzam opublikować całą, niezwykle interesującą, korespondencję Edwarda Raczyńskiego i Jana Nowaka-Jeziorańskiego obejmującą lata 1944-1993.

Poza tym jestem autorem jedenastu recenzji naukowych. Do najważniejszych z nich z punktu widzenia moich zainteresowań zaliczam:

Mariusz Wołos, *O Piłsudskim, Dmowskim i zamachu majowym. Dyplomacja sowiecka wobec Polski w okresie kryzysu politycznego 1925-1926*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2013, „Klio”, nr 27: 2013, s. 206-211.

Jerzy Borzęcki, *Pokój ryski 1921 roku i kształtowanie się międzywojennej Europy Wschodniej*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2012, „Dzieje Najnowsze”, nr 3: 2013, s. 188-190.

Krzysztof Tarka, *Polonia w Wielkiej Brytanii 1918-1939*, Wydawnictwo Mado, Toruń 2005, „Klio”, nr 10: 2008, s. 161-163.

Piotr Wandycz, *Aleksander Skrzyński minister spraw zagranicznych II Rzeczypospolitej*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2006, „Klio”, nr 10: 2008, s. 164-167.

Anna Sybilla Bidwell, *Dzieje Wielkiej Brytanii w XX wieku. Od światowego imperium do „małego państwa” na obrzeżach Europy*, Wydawnictwo SWPS, Warszawa 2008, „Klio”, nr 11: 2008, s. 197-199.

Przegląd Europy Środkowej i Wschodniej, nr 1: 2003, „Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie”, t. 19: 2004, s. 263-266.

Maria Nowak-Kiełbikowa, *Konstanty Skirmunt - polityk i dyplomata*, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2008, „Klio”, nr 4: 2003, s. 154-157.

Jan Linowski, *Wielka Brytania w polityce zagranicznej Polski w latach 1945-1956*, „Klio”, nr 4: 2003, s. 158-161.

Krzysztof Kania